

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Compendiosa Praxis Beneficiaria

Nicolarts, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1658

Dvbivm XII. Quando incipiant, & terminentur menses Ordinariis per
Concordata Germaniæ concessi?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61991](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61991)

DVBIVM XII.

Quando incipiant, & terminentur menses Ordinariis per Concordata Germaniæ concessi?

Mensis & dies incipit variè apud varios inchoantur.

§. I. **C**onstitutione Eugenii Papæ IV. datâ ad favorem Leodiensium anno 1441. quæ & vim concordatorum habet, ut latius ostendemus *infra tit. I. dub. 1. §. 13. & 14.* decernitur, menses tam Apostolicos, quàm Ordinarios incipere ab ortu solis; quod tamen non in eo rigore intelligendum putem, ut nimirum mensis, seu dies prima mensis incipiat præcisè ab ortu solis, sed potiùs à media nocte, quæ terminus est diei præcedentis, & initium subsequæntis; dicitur verò ab ortu solis, ex eo quod paulatim appropinquet soli orienti, sicuti vocare solemus meridiem, eam partem diei, quæ paulatim vergit ad meridiem. Nam cum dies alius sit *Naturalis*, alius *Civilis*, qui & *Legalis* nuncupatur, ac viginti quatuor horarum spatio completur; in confesso autem est, quod dies *naturales* omnibus hominibus incipiant ab ortu solis, & cum eius occasu desinant, *civiles* autem, quales sunt illi, qui in contractibus, pactis seu negotiis civilibus usurpantur, *gloss. inc. 2. de feriis.* non item. Siquidem Hebræi insistentes primæ rerum creationi, qua tenebræ præcesserunt lucem, inchoabant diem civilem cum occasu solis, ad solem iterum occidentem. Et hos secuti sunt ex Græcis Athenienses, & plures alii. Contrà Babylonii inchoabant illum ab ortu solis, ad exortum eius, totum id spatium unius diei nomine appellantes. Veteres Umbri à meridie, usque ad insequentem meridiem, id interstitium pro uno die computantes. Verùm veteres Romani eum à media nocte, usque ad alteram mediam noctem supputandum voluerunt, & eos iam passim omnes aliæ per orbem terrarum gentes in hoc sequuntur, uti notavit *Tirinus cap. 1. Chronici præfixi tom. 1. comment. in sacram scripturam. post Aulum Gellium noct.*

noct. Attic. lib. 3. cap. 2. Layman Theolog. moral. lib. 4. trac. 1. cap. 3. n. 1. post Sanchez consil. moral. tom. 2. lib. 7. cap. 2. dub. 37. n. 1. Obiter tamen notandum, quod dies, quem Tirinus hinc naturalem vocat, apud alios nuncupetur artificialis, & quem civilem indigitat, naturalis dicatur, Layman loc. cit. & alii passim. Verum nos retineamus in hac materia communem utriusque Iurisconsultorum loquendi modum.

§. 2. Itaque cum communi Doctorum sententia Respondendum censeo, quod nimirum quilibet mensium Apostolicorum terminetur in media nocte ultimi diei, & ex illa dimidia nocte incipiat mensis Ordinarius, & duret pariter usque ad mediam noctem ultimi diei illius mensis, c. consultat. 24. de offic. deleg. l. more Romano. 8. ff. de feriis. Rebuff. in Concord. Gallia. tit. de collationibus. §. prafatig. Ordinarii. vers. sequentibus mensibus. Gomezius ad reg. de infirmis. quest. 38. per tot. Sanchez loco prae cit. Gonzalez ad reg. 8. gloss. §. num. 10. Garcias de benef. part. 5. cap. 1. §. 11. num. 523. Chokser in comment. ad reg. 8. num. 10. Barbosa de off. & potest. Episcopi. part. 3. alleg. 57. num. 183. Zypaeus in consult. canon. lib. 3. tit. de praben. consultat. 5. Consultissimus D. de Meam ad ius Civile Leodien. part. 2. observ. 192. num. 2. Gavantus in manuali Episcop. verb. beneficiorum reservatio. num. 34. Ac proinde Gonzalez loc. cit. num. 11. consulit Episcopis, ut quando conferunt aliquod beneficium vacans ad finem sui mensis, vel in principio illius, in illa ultima nocte, quæ dat finem mensi Ordinario, & principium mensi Apostolico, vel è converso, ante collationem curent examinari testes de hora & puncto obitus ultimi possessoris, & id ipsum in collationis instrumento annotari, ut sic evitetur controversia, quantum possibile sit, super tempore vacationis, an contigerit in mense Ordinario, vel potius Apostolico.

§. 3. Media autem nox erit, ubi cœpit audiri hora duodecima noctis, etiam antequam desinat sonare horologium, seu ante finitos pulsos illius horæ; nam cum primus pulsus horæ sonat, iam est hora expleta, & horologium tantum est testis id indicans, & si diversi pulsus sint, id evenit, quia nequit uno pulsu hora duodecima indicari, sicut indicatur hora prima uno pul-

Mensis
Apostoli-
cus terminatur in
media nocte
ultimi diei, & ab
illa incipit
mensis Or-
dinarius.

Media
nox incipit
ab hora
duodeci-
ma.

su, Sanchez de matrim. lib. 2. disp. 41. sub num. 40. Garcias supra num. 524. Barbosa loc. cit. num. 184. & sic qui expiravit post primum pulsum horæ duodecimæ mediæ noctis diei ultimi v. g. Decembris, antequàm finiretur pulsus illius horæ, dicitur obiisse in mense Ianuarii, & non Decembris. Stantibus verò pluribus horologiis videtur hæc media nox regulanda horologio parochiæ, seu viciniæ, in qua defunctus obiit, seu illo, per quod communiter reguntur incolæ, cessante tamen fraude, & notabili malâ ordinatione horologii, Garcias ibidem, num. 525.

Et ubi
plura sunt
horologia
inter se
discordan-
tia, spe-
standa est
causa qua-
liora.

§. 4. Sed quid si in parochia, seu viciniâ illa horologia discordent? amplectenda est doctrina Bobadil. in sua politica lib. 5. cap. 2. num. 25. de horolog. dicentis maximum discrimen faciendum esse, an res de qua agitur, favore digna sit, an odio: nam in his, quæ favoris sunt, standum erit, inquit, horologio, quod propitium fuerit causæ favore dignæ, uti est collatio Ordinarii, Zypæus loco præcit. in odiosa verò contrarium sequendum; quod Parlador. lib. 3. quæst. 9. num. 10. verissimum arbitratur, dum duo tantum extant horologia, at si multa, idem quod de testibus pronuntiandum esse putat, ut sequamur fidem illorum, quæ numero vincunt, & certiora esse solent, quàm alia, Garcias supra num. 525.

Quo ubi
nullum est
horologiū,
alia cir-
cumstan-
tia accen-
denda.

§. 5. Vbi porrò nullum est horologium, vel si sit, quando probatur non esse bene ordinatum, seu quod audiri non potuit, aut de factò non fuit auditum, accipienda erit media nox iuxta cursum noctis, arbitriumq; ac iudicium hominum, præsertim experientiam & cognitionem habentium. Et etiam à communiter accidentibus, & verosimilibus, ut ex galli cantu &c. Gavantus in manuali Episc. verb. beneficiorum reservatio. num. 35. & ita à Rota aliàs decisum refert Gonzalez loco supra cit. num. 16. quod quia probatum fuerat tempore obitus gallos cantasse, vacationem evenisse post mediam noctem; licet idem Gonzalez. num. 24. & 25. fateatur ad probandum noctem iam versus diem inclinatum, diemq; sequentem cœptum, esse levis ponderis præsumptionem, quæ in solo gallicinio fundatur, cum diu noctuq; cantare non prætermittant, quamvis versus aurorâ frequentius cantare soleant; & quantum deferatur huic gallicinio, ac-

nio, arbitrio judicantis, pensatis circumstantiis, & testium rationibus, aliisq; verisimilitudinibus relinquendum putat ex *l. 3. vers. Tu magis scire potes. ff. de testibus. & c. in presentia. 6. de renunciat.* Dicit tamen *Garcias loco præcit. num. 526. in fin.* præsumptionem ex galli cantu maximè accipiendam esse ad sustinendam provisionem Ordinarii, ex quo pro Ordinario faciat jus commune.

§. 6. Maior difficultas est in vacante beneficio circa mediam noctem ultimi diei mensis, ita ut minimè constare possit, an fuerit finitus unus mensis, & cœptus alius, & sic an vacaverit in mense Apostolico, vel Ordinario; aut quando vacat beneficium per obitum alicujus, cujus mortis dies, aut mensis ignoratur, an nimirum fuerit in Ordinario, vel Apostolico, quia v. g. invenitur mortuus in fluvio, puteo, aut in silvis, & nescitur quo die, & mense obierit, nemo enim vidit eum mori. Vel si quis die prima Ianuarii repertus est mortuus in lecto, & nescitur num obierit post mediam noctem, vel ante. An tunc beneficium censeatur vacare in mense Ordinario, aut Apostolico. Et an Ordinarius possit illud conferre, præsertim dum factâ omni diligentia & indagatione, sciri non potest, in quo mense beneficium vacaverit, nam Episcopus, seu quivis alius collator inferior, antequàm provideat de beneficio vacante, inquirere debet in quo mense vacaverit, ut sciat an ad se, an ad Papam provisio pertineat.

§. 7. Occurrentibus autem casibus prædictis, quibus post diligentiores inquisitionem, non potest sciri, in quo mense beneficium vacaverit, respondet *Garcias loc. cit. num. 528.* Episcopum illud posse conferre, nam in dubio præsumendum est pro Episcopo, ex quo ad eum spectet provisio omnium beneficiorum suæ Diœcesis de jure communi, cessantibus reservationibus, uti dixi *suprà hoc tit. dub. 8. §. 6. & dub. 9. §. 1.* quo jure privari non debet, dum non constat de reservatione; adeoq; interpretatio favorabilis hic locum habet, per quam fit reditus ad jus commune *l. si unus. 27. §. pactus, ne peteret. ff. de pactis & ibi Iason num. 6.* & quæ facit pro non reservatione; nam in dubio favendum est Ordinariæ collationi

Vel abs
minimè
sciri pote
in quo m.
quis obis

Præsump
tio est pro
Ordinario.

& jurisdictioni, quæ est favorabilis, *gloss. in c. i. verb. processus. in fin. de rescript. in 6. & in Clem. 2. verb. nolumus. de off. Ordin. & reservationes, utpote inhibitive Ordinariæ potestatis, & impeditivæ libertatis, contra antiqua jura inductæ, sunt ut odia restringendæ. gloss. in c. presenti. 3. verb. finitur. de off. legati. in 6. de quo latè Garcias de benef. part. 5. cap. 1. num. 67. Zypæus in consultat. canon. lib. 3. tit. de præben. consult. 5. nec fit magnum præjudicium Papæ, qui concurret cum omnibus Ordinariis, sed præjudicaretur Ordinario, privando eum sua provisione, Gonzalez ad reg. 8. §. 4. proæm. num. 21, idq; intellige de quolibet Ordinario, Garcias de benef. part. 5. cap. 1. §. 11. num. 528. Quod etiam procedit, quamvis provisus à Papa esset in possessione: imò & si Pontificia provisio foret anterior provisione Ordinarii, si nimirum fundetur in reservatione & vacatione in mense Apostolico, & non jure præventionis, fusè Garcias loco præcit. num. 529. 530. 531. 532. & seq. Barbosa de off. & potest. Episc. par. 3. alleg. 57. num. 188.*

Beneficium vacans in mense Ordinario conferri potest in mense Apostolico.

§. 8. Ad hæc quæri posset, si beneficium vacet in mense Ordinario, & Ordinarius illud non conferat in ipso mense, sed cæpto jam mense Apostolico: an ex eo, quod vacatio duravit, & introivit mensem reservatum, sit dictum beneficium etiam reservatum? *respondendum est*, non esse reservatum, quia Regula IX. Cancellariæ Apostolicæ, & Concordata Germaniæ duntaxat reservant beneficia vacatura in designatis mensibus Apostolicis, dictum autem beneficium non vacavit in mense Apostolico, sed Ordinario, quamvis ejus vacatio dureret usque ad mensem Apostolicum: tum quia aliud est beneficium esse vacans, & aliud esse vacaturum: tum etiã quia sicut quando beneficium vacat in mense Apostolico, semper remanet reservatũ, etiam si cesset causa reservationis, *Rota decis. 10. aliàs 181. & decis. 12. aliàs 207. de præb. in novis. Gomez. ad reg. de infirm. quest. 32.* Sic etiam pari ratione, cum beneficium vacaverit in mense Ordinario, & fuerit subjectum Ordinarii dispositioni, nunquam ampliùs incidit in reservationem, cum correlativorum eadem sit ratio, *l. fin. ff. de acceptil. l. fin. C. de indict. viduit. toll.* nisi fortè per devolutionem, uti *dub. præcedenti.*

Insuper

Insuper Regulæ reservatoriæ loquuntur tantum de tempore & initio vacationis, non autem de continuatione ipsius vacationis; cum Ordinarius habeat sex menses ad conferendum, sicuti *dub. preceden.* est ostensum. *Gonzalez ad reg. 8. gloss. 11. num. 53 & seq. Garcias de benef. part. 5. cap. 1. §. 11. num. 536. Barbosa de off. & potest. Episc. part. 3. alleg. 57. num. 189.*

§. 9. Denique pro hujus dubii conclusione notandum, quod ubi horologia non incipiunt à media nocte, & meridie, de 12. in 12. horas numerando, sed ab occasu Solis, usque ad viginti quatuor horas, numerando per quatuor senarios, seu duas duodenas, ut in Italia, media nox accipienda erit juxta quantitatem seu magnitudinem, & parvitatem dierum & noctium, & tempore æquinoctii media nox erit hora sexta, *Garcias de benef. part. 5. cap. 1. §. 11. sub num. 525.*

Vbi porro horologia non incipiunt à media nocte & meridie, aliter est statuum.

TITULUS II.

De Annatis.

DUBIUM VNICVM.

An, & quæ Annatæ debeantur Sedi Apostolicæ per Concordata Germaniæ.

§. 1. **A**nnatarum usus per antiquus est, & jam inde à temporibus Concilii Generalis Viennensis receptus juxta *Flamin. Paris. de confident. quest. 9. num. 61. Cherubin. in compend. Bullarii tom. 1. ad Constit. 17. Pauli IV. & ibidem Scholio 2. Zoesium lib. 5. Decretal. tit. 3. num. 128.* seu ut aliis placet, secundum morem, quo hodiè solvuntur, introductus à *Joanne XXII. seu Bonifacio Papa IX.* uti notavit *Platina in eius vita. Gigas de pensionibus quest. 26. num. 1. Azor. instit. moral. part. 2. lib. 7. cap. 12. Zypaus in analyt. iuris Pontif. novi, lib. 3. tit. ut Ecclesiastica benefi.*

Annatarum usus antiquissimus.